

Державна служба статистики України

**ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА
СТАТЕВО-ВІКОВОГО СКЛАДУ
НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ**

на 1 січня 2014 року

Київ

Чисельність постійного населення України на 1 січня 2014 року, за оцінкою, становила 45245,9 тис. осіб. З них 31081,0 тис. осіб (68,7%) – жителі міських поселень і 14164,9 тис. осіб (31,3%) – жителі сільської місцевості.

Довідково: Постійне населення – це населення, яке постійно проживає на момент перепису на певній території, урахуваючи тимчасово відсутніх, якщо їхня відсутність у місці постійного проживання не перевищувала 12 місяців.

У структурі населення України 53,8% (24327,6 тис. осіб) складають жінки і 46,2% (20918,3 тис. осіб) – чоловіки. На кінець 2013 року на 1000 чоловіків припадало 1163 жінки, тоді як на початок року – 1164 (на початок 2010 року – 1169). У міських поселеннях із 2010 року співвідношення жінок і чоловіків майже не змінюється і коливається в межах 1182–1184, а в сільській місцевості зменшується (так, на початок 2010 року в сільській місцевості на 1000 чоловіків припадало 1138 жінок, а на початок 2014 року – 1122).

На формування статевої структури населення країни в першу чергу має вплив рівень народжуваності та смертності.

Щороку народжується хлопчиків більше, ніж дівчаток. Так, у 2013 році від загальної кількості народжених хлопчиків народилось 51,6%, а дівчаток – 48,4%, або ж на 100 дівчаток припадало 106 хлопчиків.

Однак уже смертність дітей віком до 1 року має статеві відмінності: у 2013 році на 1000 живонароджених відповідної статі померло 8,8 хлопчиків та 7,0 дівчаток. Із віком різниця в рівнях смертності зростає. Так, починаючи з віку 20–24 роки смертність чоловіків перевищує показник для жінок майже втричі.

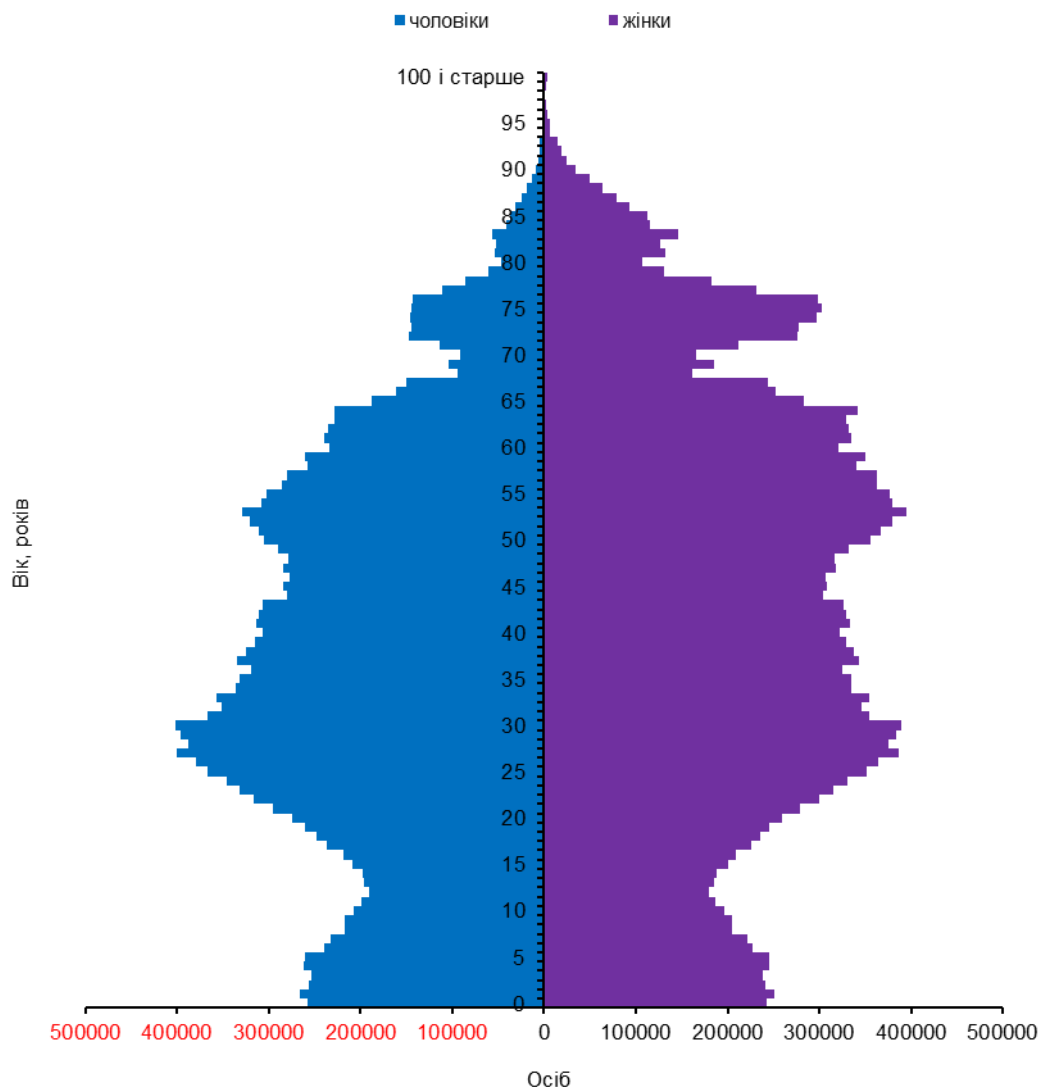
Індикатором суттєвої статевої диспропорції у рівнях смертності населення є гендерна різниця показників середньої очікуваної тривалості життя при народженні: у 2013 році середня очікувана тривалість життя при народженні для чоловіків становила 66,34 року, для жінок – 76,22 року. Тобто різниця середньої очікуваної тривалості життя при народженні між чоловіками та жінками становила 9,88 року, тоді як, наприклад, у Швеції та Нідерландах – 4 роки, у Німеччині – 5 років.

Довідково: Середня очікувана тривалість життя населення при досягненні точного віку – середнє число років, яке проживуть ті, хто дожив до певного віку (початку вікового інтервалу), за умови збереження в кожному наступному віці сучасного рівня смертності.

Чисельна "перевага" жінок над чоловіками у складі населення спостерігається із 35 років та з віком збільшується: в міському населенні починається з 28 років, у сільському – з 49 років.

Статеві-віковий склад населення країни – результат дії багатьох факторів, як демографічних (народжуваності, смертності, міграційних процесів), так і тих, що на них впливають – історичних та соціально-економічних. Їх вплив відображає статеві-вікова піраміда.

Статеві-вікова піраміда населення України на початок 2014 року

В останні 12 років, незважаючи на щорічне зменшення чисельності населення (як загальне, так і природне зменшення чисельності населення), депопуляція призупинилась.

Довідково: Депопуляція населення – звужене відтворення населення (коли наступні покоління менші за чисельністю від попередніх), що призводить до систематичного зменшення чисельності населення і структурних зрушень у розподілі населення за віком у бік старших вікових груп.

Перша найбільша порожнина на верхній частині статеві-вікової піраміди припадає на роки голодомору (1931–1934 роки) з піком у 1933 році, після чого у 1935 році знову спостерігається зростання народжуваності і, відповідно, збільшення чисельності населення.

Наступна порожнина склалась у роки другої світової війни і тривала з 1942 року до 1945 року. І як відлуння демографічної кризи цієї війни – зменшення контингентів населення, народжених у 1965–1969 роках, коли у дітородний вік вступали особи, народжені у воєнні та перші післявоєнні роки.

У 80-х роках відбулося зростання народжуваності, а в 90-х та на початку ХХІ століття – зменшення. Починаючи з 2002 року, поступово зростає кількість народжень, що утворює на нижній частині статеві-вікової піраміди широкую основу.

Горизонтальні лінії статеві-вікової піраміди відображають виключно числа народжених, "скориговані" впливом смертності й міграції. Так, наприклад, "порожнина" у віці 65–70 років утворилась за рахунок ненароджених дітей упродовж другої світової війни (а не за рахунок смертності). На піраміді відбиваються всі демографічні кризи, які спостерігались протягом принаймні останніх 80 років.

Специфікою статеві-вікової піраміди населення України є її хвилеподібний характер.

В останні три роки загальна кількість дітей у віці 0–15 років почала збільшуватись: упродовж 2011 року на 17,5 тис. осіб, 2012 року – на 54,6 тис. осіб, 2013 року – на 72,4 тис. осіб.

Чисельність населення у віці 16–59 років за останні п'ять років зменшилась з 29,3 млн. осіб до 28,4 млн. осіб. Також зменшилась частка осіб цієї вікової групи в загальній чисельності населення – з 64,0% на 1 січня 2010 року до 62,7% на 1 січня 2014 року. Очікується, що цей процес буде продовжуватись, оскільки в цю вікову групу будуть "входити" когорти з чисельністю менше 400 тис. осіб, а "виходити" більше ніж 600 тис.

Чисельність населення окремих вікових груп

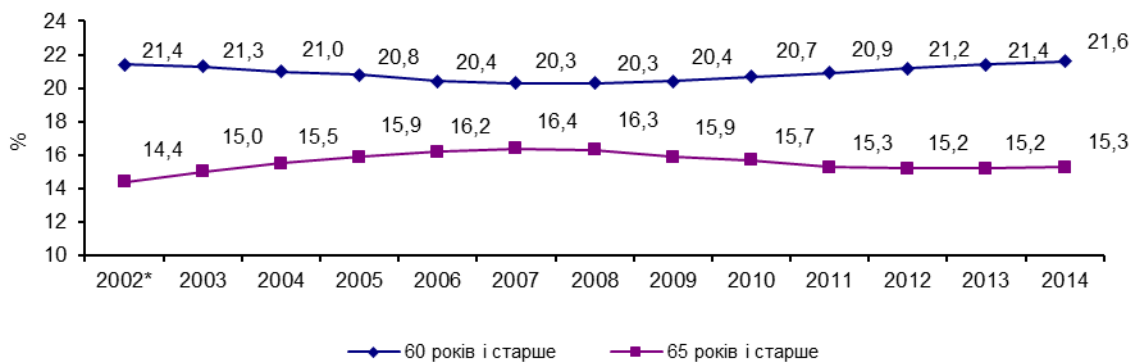
(на початок року)

	Усього, осіб	У тому числі у віці			Частка в загальній чисельності населення, %		
		0–15 років	16–59 років	60 років і старше	0–15 років	16–59 років	60 років і старше
2010	45782592	6982589	29328566	9471437	15,3	64,0	20,7
2011	45598179	6975669	29090079	9532431	15,3	63,8	20,9
2012	45453282	6993132	28842213	9617937	15,4	63,4	21,2
2013	45372692	7047723	28622908	9702061	15,5	63,1	21,4
2014	45245894	7120088	28372514	9753292	15,7	62,7	21,6

На початок 2014 року майже кожен сьомий житель України перебував у віці 65 років і старше.

Показники старіння населення України

(у % до загальної чисельності постійного населення; на початок року)

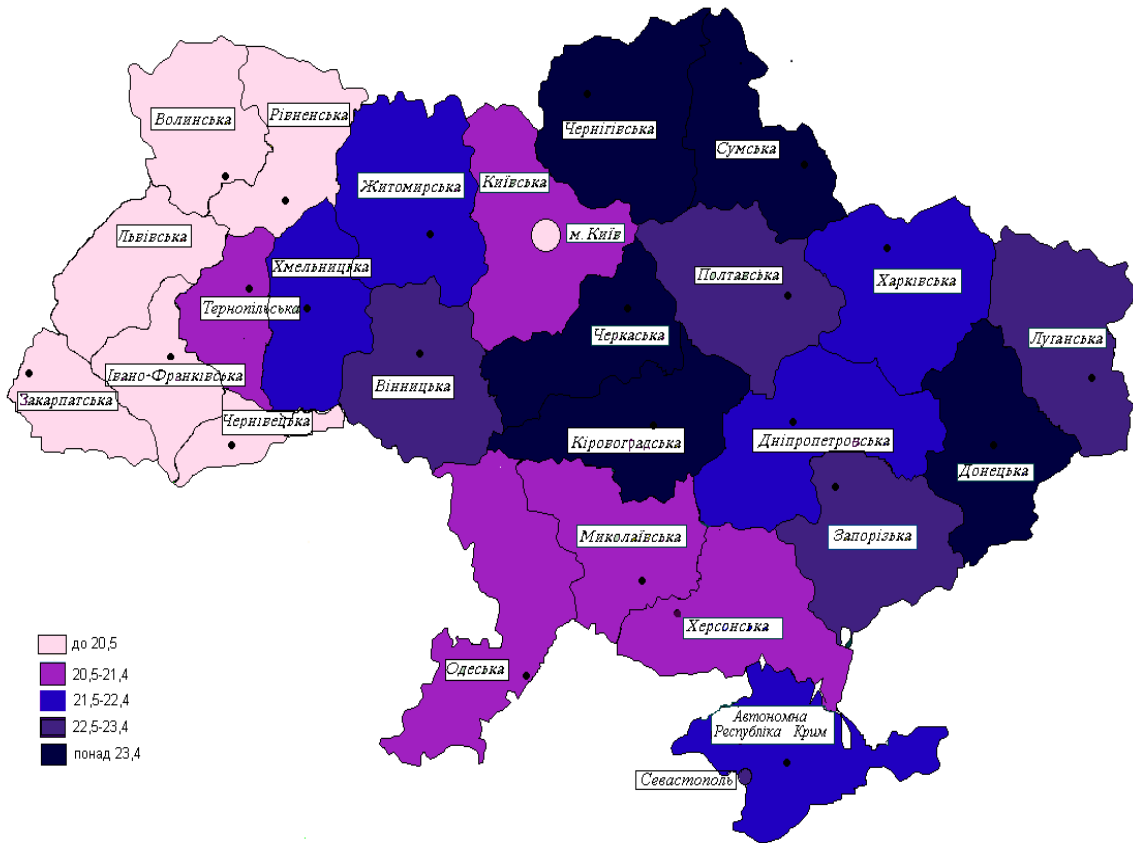

* За даними Всеукраїнського перепису населення станом на 5 грудня 2001р.

Водночас частка населення у віці 60 років і старше на 1 січня 2014 року склала 21,6%.

В Україні рівень старіння населення серед регіонів значно різниться. Так, частка осіб у віці 60 років і старше варіює від 16,3% у Закарпатській області до 25,5% у Чернігівській.

Рівень старіння населення регіонів України на початок 2014 року
(населення у віці 60 років і старше у % до загальної чисельності постійного населення)

Вікова структура визначає і демографічне навантаження – на 1 січня 2014 року на 1000 осіб у віці 16–59 років припадала 251 особа у віці 0–15 років та 344 осіб у віці 60 років і старше.

Демографічне навантаження на населення у віці 16–59 років в Україні

(на 1000 осіб у віці 16–59 років; на початок року)

	Міські поселення та сільська місцевість			Міські поселення			Сільська місцевість		
	загальне навантаження	у тому числі особами у віці		загальне навантаження	у тому числі особами у віці		загальне навантаження	у тому числі особами у віці	
		0–15 років	60 років і старше		0–15 років	60 років і старше		0–15 років	60 років і старше
2010	561	238	323	507	215	292	691	293	398
2011	568	240	328	519	219	300	684	290	394

Продовження

	Міські поселення та сільська місцевість			Міські поселення			Сільська місцевість		
	загальне навантаження	у тому числі особами у віці		загальне навантаження	у тому числі особами у віці		загальне навантаження	у тому числі особами у віці	
		0–15 років	60 років і старше		0–15 років	60 років і старше		0–15 років	60 років і старше
2012	576	242	334	532	223	309	680	289	391
2013	585	246	339	546	228	318	679	290	389
2014	595	251	344	560	234	326	678	292	386

Більш високий рівень старіння населення в сільській місцевості зумовлює відповідно і більше демографічне навантаження, ніж у міських поселеннях.

Оскільки чисельність населення в міських поселеннях більша ніж удвічі за чисельність населення в сільській місцевості, тенденція до зростання демографічного навантаження в цілому по країні визначається зростанням цього показника в міському населенні.

Середній вік населення країни на початок 2014 року становив 40,6 року, чоловіків – 37,8 року, жінок – 43,0 року.

Середній вік міських жителів 40,5 року (чоловіків – 37,8, жінок – 42,8 року), а сільських жителів – 40,7 року (чоловіків – 37,7, жінок – 43,5 року).

Довідково: Медіанний вік – вік, який поділяє чисельність населення на дві рівні за обсягом частини: одна – молодше медіанного віку, друга – старше його.

Медіанний вік населення України на початок 2014 року становив 39,8 року (жінок – 43,0, чоловіків – 36,6).

Перший заступник Голови

В.О.Піщейко

№ 151/0/10.2ВН-14
23.07.2014